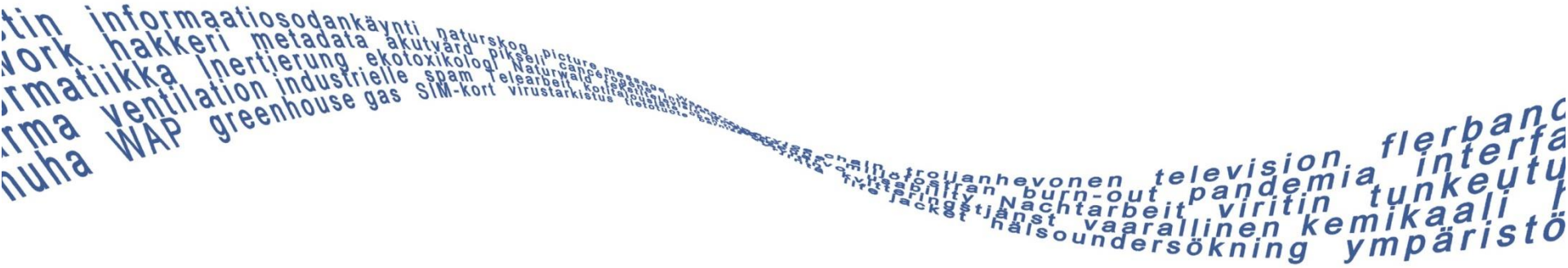

Määrittelevä sanastotyö viestinnän tukena

Katri Seppälä, Sanastokeskus TSK

Sanasto ja kieli maakunta- ja sote-uudistuksessa 12.3.2019

Sanastokeskus TSK ry

- voittoa tavoittelematon yhdistys
  - perustettu vuonna 1974
  - aikaisemmin: Tekniikan Sanastokeskus ry
- tarkoitus: saada aikaan sanastoja ja ontologioita, kehittää käsiteanalyysia hyödyntävää metodiikkaa sekä pitää yllä siihen perustuvaa osaamista
- tavoitteena tukea:
  - viestinnän selkeyttämistä
  - tiedonsiirtoa
  - toiminnan suunnittelua
  - suomen kielen laaja-alaista käyttöä

Erikoiskieli viestinnässä

- viestinnän kohderyhmät
  - asiantuntijat
  - maallikot
- sanastot laaditaan usein ensisijaisesti asiantuntijoiden tarpeeseen
  - elleivät asiantuntijat huolehdi oman alansa käsitteiden ja termien selkeydestä, on vaikeaa viestiä selkeästi maallikoille

Mitä systemaattinen sanastotyö on?

- sanastotyössä kuvataan **erikoisalan käsitteiden sisältöjä ja käsitteiden keskinäisiä suhteita määritelmien** (ja huomautusten) avulla
  - mukana voi olla yksi tai useampia kieliä
- systemaattisuus: käytetään kansainvälisesti standardoitua käsiteanalyysimenetelmää ja mallinnustapoja (ISO/TC 37 Language and Terminology)
- normatiivisuus: sovitaan yhteisesti käsitteiden sisällöstä ja annetaan suosituksia termeistä ja niiden käytöstä

Mitä systemaattinen sanastotyö on?

- kohderyhmän huomiointi: ei ole olemassa vain yhtä oikeaa määritelmää, vaan yhteisesti sovittu käsitesisältö voidaan tarpeen mukaan kuvata eri tavoin
- työskentelymalli: sanastotyön asiantuntijoiden ja käsittelyn kohteena olevan erikoisalan asiantuntijoiden yhteistyö
- TULOS: kooste yhteisesti sovittuja suosituksia siitä, mitä erikoisalan termeillä tarkoitetaan
  - suositettava termi, joka antaa selkeän kuvan käsitteestä
  - määritelmä, jonka perusteella käsite on helppo erottaa muista lähikäsitteistä (yhtäläisyydet ja erot)

Vastuunjako sanastotyössä

TERMINOLOGI

- terminologinen asiantuntemus:
  - käsiteanalyysi
  - määritelmät ja termisuositukset
  - sanastontallennus
- käytännön työ:
  - sanastoluonnokset
  - kokoustyöskentely
  - lausuntokierros
  - julkaisun teko

KOHDEALAN ASIAANTUNTIJA

- alan asiantuntemus
- aihepiirin rajaus
- asiasisällön oikeellisuus
- termisuosituksista päättäminen yhdessä terminologin kanssa

Mitä hyötyä systemaattisesta sanastotyöstä ja sen menetelmistä on?

- käsiteanalyysimenetelmä tukee käsitteiden määrittelyä ja termivalintoja
  - soveltuu määrittelevän sanastotyön lisäksi myös ontologia- ja luokitustyöhön sekä käsittemallinnukseen
- sanastotyön tulokset auttavat ymmärtämään erikoisalan käsitteitä
- termien yhtenäinen käyttö sovitussa merkityksessä
  - helpottaa viestintää ja vähentää väärinkäsitysten riskiä
  - tukee tietojärjestelmien semanttisen yhteentoimivuutta
  - tukee käännöstyötä

Termi

- jollakin erikoisalalla käytettävä yleiskäsitteen nimitys
- käsitteen kielellinen tunnus
  - termin tehtävä on nimittää käsitettä, viitata lyhyesti käsitteeseen (vrt. määritelmät ja muut sisällön kuvaukset)
- olennainen osa erikoiskieltä
  - termien avulla välitetään sisältötietoa
- termi kuvaa tarkasti määriteltyä käsitettä, johon käyttö- tai tekstiyhteys ei vaikuta (vrt. yleiskielen sanat, jotka saavat täsmällisen merkityksen lauseyhteyden perusteella)

Terminologinen määritelmä

- perustuu käsiteanalyysiin
- antaa vähimmäismäärän tietoa käsitteen erottamiseksi muista käsitteistä
- kertoo käsitteen paikan käsitejärjestelmässä ja suhteet lähikäsitteisiin
  - lähin yläkäsite
  - olennaiset ja erottavat käsitepiirteet
- sisältää yleiskieltä, kohderyhmälle tuttuja termejä ja samassa sanastossa määriteltyihin käsitteisiin viittaavia termejä

Sanastot käytössä

- sanastoprojektin tavoitteena on laatia sanasto, mutta sanastotyön tekemisen tarkoitus on saada sanasto käyttöön tukemaan muuta toimintaa kuten viestintää
- käytön kannalta on olennaista, että sanastot on koottu yhteen ja helposti saataville
  - Sanastokeskuksen TEPA-termipankki: <http://www.tsk.fi/tepa/fi/>
  - Sanastot-työkalu: <https://sanastot.suomi.fi/>
- hyödyntämällä sanastotyön tuloksia monipuolisesti, voidaan välttää saman pyörän keksimistä uudestaan
  - panostus sanastotyöhön tuottaa säästöä kaikessa työssä, jossa sanastoon sisältyvää tietoa voidaan hyödyntää

Kiitos!

tin informaatio sodankäynti hakkeri metadata akutyrd naturskog pikseli picture message spam telemarketing kotitalousautomaatti
work hakkeri metadata akutyrd naturskog pikseli picture message spam telemarketing kotitalousautomaatti
rmatiiikka Inertierung ekotoxikologi Naturwald spaarung naturwald spaarung naturwald spaarung naturwald spaarung naturwald spaarung
rma ventilation industrielle spam telemarketing kotitalousautomaatti
nuha WAP greenhouse gas SIM-kortti virustarkistus
trollanhevon television flerbanc
burn-out pandemia interfa
Nachtarbeit viritin tunkeutu
vaarallinen kemikaali
hälsundersökning ympäristö

katri.seppala@tsk.fi

Sanastokeskus TSK

tsk.fi